

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Deres ref:
202412193-2

Vår ref:
2025/5446-2
Ane Dorthea Lundberg Nordlie, vannmiljø
Kristin Loe Kjelstad, kulturarv

Dato:
19.03.2025

Høringssvar: Forespørsel om vurdering av konsesjonsplikt ved økt slukeevne i Braskereidfoss kraftverk - Våler kommune

Bakgrunn

Vi viser til henvendelse mottatt 24. januar 2025. NVE har sendt forespørsel om vurdering av konsesjonsplikt for økt slukeevne og installert effekt i Braskereidfoss kraftverk i Våler kommune på en begrenset høring. Under ekstremværet «Hans» i 2023 gikk vannføringen over dammen og inn i de to kraftstasjonene, og det oppstod skader på tekniske komponenter. Kraftstasjonen må nå rehabiliteres, og i den sammenheng er det også ønskelig å optimalisere anlegget. Hafslunds analyser viser at nye installasjoner kan øke slukeevnen og den installerte effekten fra dagens 270 m³/s og 22 MW til 320 m³/s og 23,7 MW. Endringen i total slukeevne vil være fra dagens 450 m³/s til 500 m³/s, som er en økning på 11%. I følgebrevet til høringen ber NVE om tilbakemelding om hvorvidt kjente allmenne interesser blir berørt av tiltaket, samt informasjon om planstatus, status i forhold til vannforskriften, eksisterende vannuttak eller andre aktiviteter i vassdrag.

Fylkeskommunens tilbakemelding

Vannmiljø

I utgangspunktet er fylkeskommunen positiv til at eksisterende kraftverk opprustes over utbygging av nye vassdrag, ettersom påvirkningen på både terrestrisk og akvatisk naturmangfold som regel vil være mindre der et kraftverk allerede står. Likevel er det hensyn som må tas ved en optimalisering.

Elvekraftverk fungerer som vandringsbarrierer for fisk, både for opp- og nedvandring. Glomma er en elv med et komplekst fiskesamfunn, som må hensyntas ved arbeid og opprustinger ved kraftverket. Økt slukeevne vil redusere vandringsmulighetene gjennom flomlukene. Hafslund viser til en rapport utviklet av SINTEF på oppdrag fra dem og Akershus energi, som viser en relativt lav dødelighet for fisk gjennom rørturbiner (med forsøk gjennomført i Kongsvinger og Funnfoss kraftverk). Fylkeskommunen ønsker i denne sammenheng å påpeke den samlede belastningen i Glomma, ettersom det er flere elvekraftverk i vassdraget som fisken må passere. Den samlede dødeligheten av kraftverkpasseringer er derfor en god del større enn det som oppgis for hvert enkelt

Postadresse:
Postboks 4404
Bedriftssenteret
2325 Hamar

Besøksadresse:
Innlandet fylkeskommune
Parkgata 64
Hamar

Telefon: +47 62 00 08 80
E-post: post@innlandetfylke.no
Internett: www.innlandetfylke.no
Org.nr.: 920717152

kraftverk. Hafslund nevner i sin søknad at fisketrappen skal utbedres i forbindelse med rehabiliteringen, blant annet med en ny inngang som ligger nærmere utløpet til Braskereidfoss 2. Fylkeskommunen vurderer dette som positivt, men mener det bør fastsettes krav om overvåking av hvorvidt rehabilitert trapp fungerer, samt om å gjennomføre forbedrende tiltak hvis funksjonen ikke er optimal.

Kulturarv

Vi viser til beskrivelsen av kulturminneverdiene, gjengitt i detaljplan for miljø og landskap datert 17.10.24. I detaljplanen kap 4.5.2 står det: *«Etter behov vil det bli utarbeidet revidert eller ny detaljplan for miljø og landskap for Braskereidfoss 1.»* Det er videre beskrevet at *..«Mange tekniske installasjoner i Braskereidfoss 1 kraftstasjon er fra byggeåret i 1978 og fikk betydelige vannskader under flommen i 2023. Planlegging av nødvendig utbedring og oppgradering av denne stasjonen pågår, jf. kapittel 2.1. Hva angår anleggets rørturbin som er beskrevet som et viktig element for anleggets bevaringsverdi, så vil vannveien gjennom stasjonen i stor grad bli bevart og vedlikeholdt som oppført på 1970-tallet. HK har til hensikt å skifte dagens løpehjul med et nytt av tilsvarende type, for å dra nytte av forbedringer i teknologien som har skjedd siden anlegget ble bygget på 1970-tallet. Et nytt løpehjul vil bidra til noe høyere produksjon enn dagens løpehjul.»*

I dokumentet «Braskereidfoss kraftverk - Økning i slukeevne i Braskereidfoss 1 kraftstasjon - Grunnlag for vurdering av konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven - Juli 2024» står dette om kulturminner, pkt. 5.5: *«Braskereidfoss kraftverk inngår blant NVEs utvalgte bevaringsverdige kraftverk. Rørturbinen og installasjoner i Braskereidfoss 1 vil skiftes ut som del av rehabiliteringen.»* Fylkeskommunen mener dette bør utdypes noe og at det bør foreligge en oppdatert beskrivelse av hva konsekvensen av endringene av økt slukeevne og økt installert effekt har for kulturminneverdiene i kraftstasjonen Braskereidfoss 1.

Med vennlig hilsen

Arne Magnus Hekne
Seksjonssjef - Klima, miljø og naturmangfold

Ane Dorthea Lundberg Nordlie
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I INNLANDET
VÅLER KOMMUNE
Vannområde Glomma – Sør-Østerdalen v/ Erling Nilsen Riseth